

— «οἱ κύριοι Ζερβός»,— ὁ γνωστός ἡδὴ Κρήσι ἐπαναστάτης, — «Θ. Κουτούπης, Κ. Ζάχος, Ἀχ. Παπαδάτος, Θ. Κωνσταντινίδης καὶ δύο ἄλλοι, λαβόντες γνώσιν τῆς περιλήψεως τῆς ἀγορεύσεως τοῦ κ. Βενιζέλου, ἥτις ἐτηλεγραφήθη, ἐδημοσίευσαν πρόσκλησιν», καλοῦσαν ἐκ νέου εἰς συνάθροισιν τὸν λαὸν τῆς Θεσσαλονίκης πρὸς ἐπιδοκιμασίαν τῆς ἐν Ἀθήναις ἀποφάσεως· οὗτος δέ, — κατὰ τὴν Ἐκθεσιν, — συνελθὼν εἰς ἀμύθητον πλῆθος φανταστικῶν χιλιάδων, ἐχειροκρότησε μὲν τοὺς ῥήτορας, ἐκραύγαζε δὲ «ζήτω» ὑπὲρ Βενιζέλου καὶ Συμμαχῶν, καὶ κατεκραύγαζε... «τοῦ Ἐπιτελείου καὶ τῆς Γερμανίας».

Ἄλλ' οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Φιλελεύθεροι, μὴ ἀρκεσθέντες, κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἐκθέσει βεβαίωσιν, εἰς τὰς ὁδηγίας, ὡς ζητήσαντες ἔλαβον παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων, ἠθέλησαν νὰ ἔχωσι καὶ τὴν γνώμην τοῦ στρατηγοῦ Σαρδαί, ἥτις καὶ αὐτῇ ἐδόθη. Ἄν δ' ὑπάρξει τις εὐκολόπιστος κινδυνεύων νὰ παραπλανηθῇ ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἐκθέσει δηλώσεως, ὅπως πιστεύσῃ, ὅτι «οὔτε αἱ ἐξ Ἀθηνῶν πληροφοροφαί τοῦ κ. Ἀργυροπούλου οὔτε αἱ παρὰ τῷ στρατηγῷ Σαρδαί βολιδοσκοπήσεις ἦσαν ἐνισχυτικαὶ πρὸς ἀπόφασιν βιαιού κινήματος», ἀρκεῖ πρὸς διάνοξιν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας αὐτοῦ ἢ ἀμέσως ἐπακόλουθος ἐν τῇ Ἐκθέσει βεβαίωσις, ὅτι, παρὰ τὴν τοιαύτην ἔλλειψιν ἐνισχύσεως, ἢ σύμπτωσις τῶν διαθέσεων «ἀπάντων τῶν ἀξιοματικῶν τῆς χωροφυλακῆς» (τῶν Κρητῶν) καὶ «ἀρκετῶν» ἄλλων, μεταξὺ μεσονυκτίου καὶ πρωΐας τῆς 15ης πρὸς τὴν 16ην Αὐγούστου, ἐν τῇ οἰκίᾳ Ζάννα, ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις «Ἐπιτροπῆς Ἀμύνης», ἥτις, τὴν μεσημβρίαν τῆς 17ης, προκηρῦξασα ἐπαναστατικὸν πρόγραμμα, καὶ τὴν 4ην μ. μ. ὥραν ἐν στρατιωτικῇ διαδηλώσει καταβαλοῦσα εἰς τοὺς πόδας τοῦ γάλλου στρατηγοῦ δουλικὸν *τεμενᾶν*, συνεκόμισε μὲν ἐπαξίως ἐπαίνοους καὶ συγχαρητήρια ξένου ποδοπατοῦντος τὸ Ἑλληνικὸν Ἔδαφος, διότι «*χάριν τῆς πατρίδος τῶν προσεφέρθησαν νὰ χύσουν τὸ αἷμά των*», ἠτύχησε δ' οὕτω, μετὰ χύσιν ἀδελφικοῦ αἵματος συστρατιωτῶν ἐμμενῶντων εἰς τὸ καθήκον, νὰ εὐεργετηθῇ ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ Στρατηγεῖου δι' ἀναγνωρίσεως, ἀμέσου προστασίας καὶ... πλουσίας χρηματικῆς ὑποστηρίξεως.

Ταῦτα μὲν τότε.

Ἄλλ' ὁ γενναῖος στρατηγός, ὁ ἐν τοῖς τοιούτοις, κατὰ τὴν ὁμόφωνον κρίσιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμπολιτῶν, πᾶν ἄλλο ἢ πρωτόπειρος, πλεὺ πρότερον, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐπάτησε τὸ Ἑλληνικὸν Ἔδαφος, κυριώτατα περὶ τοιούτων δραστηρίως εἰργάζετο, ὡς δύναται τις νὰ κρίνῃ καὶ ἐξ ἑνὸς δείγματος· ὅτι, *τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς δημοσίας ἐν Ἀθήναις ἐπαφῆς Στυλιανίδου καὶ Βενιζέλου*, ἀνεκοίνωσις ἐκτάκτου ἐκ Θεσσαλονίκης ἀνταποκριτοῦ ἐν τῇ «Νέα Ἡμέρα» τῆς 7ης Αὐγούστου ἐπληροφόρει τὸ κοινόν, ὅτι ἐν τῇ περιφερείᾳ Χαλκιδικῆς «ὄργανα τῶν Φιλελευθέρων, *συνεργαζόμενα μετὰ τῶν γαλλικῶν ἀρχῶν*, περιῆγον ὑπόμνημα πρὸς ὑπογραφὴν ἀπευθυνόμενον πρὸς τὰς Τρεῖς Μεγάλας Δυνάμεις, Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ Ῥωσίαν, δι' οὗ ἐζητεῖτο ἡ αὐτονομία ἢ μεταβολὴ τῆς Μακεδονίας εἰς Γαλλικὴν»· ὅτι δὲ «ὁ λαὸς διὰ βίας ἐξηναγκάζετο νὰ ὑπογράψῃ τὸ ὑπόμνημα».

Εἰς προσθήκην δ' ἔπειτα ἤρχετο, πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀνακοινώσεσιν «ἐξ ἰευθύνου πηγῆς», τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης (1), ἡ λεπτομέρεια, ὅτι ἐκτὸς τῶν καθημερινῶν πιέσεων, αἰτινες ἐγέννησαν «ἀποκαρδιωσιν» παρὰ τῷ κυρίῳ Ζαίμῃ, «τὴν ἀπόφασιν πρὸς παραίτησιν ἐπετάχυνε καὶ ἡ μεγίστη δυσχέρεια τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν περιήρχετο ἡ Κυβέρνησις, ἐν ἣ περιπτώσει ἐπραγματοποιεῖτο, ὡς ἤρξατο ἡδη πραγματοποιούμενον τὸ σχέδιον, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Μακεδονία μετὰ τῶν νήσων καὶ τῆς Κρήτης θ' ἀπετέλει ἐν Κράτος, ὑπὸ Κυβέρνησιν Βενιζέλου, ἐδρεύοντος ἐν Θεσσαλονίκῃ, Κράτος τὸ ὁποῖον θ' ἀνεγνώριζεν ἡ Ἀντιὰντ καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἤρχετο εἰς στενὴν διπλωματικὴν ἐπαφὴν. Φαίνεται δὲ ὅτι τὰ τελευταῖα κινήματα, καίτοι μὴ προσερχόμενα ἐκ τῆς λαϊκῆς θελήσεως, ἔπεισαν τὸν κ. Ζαίμην, ὅτι τὸ σχέδιον ἐτέθη ἡδη εἰς ἀμέσον ἐφαρμογὴν».

Τοιαῦτά τινα ἐσκευαροῦντο τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ συνεργασίᾳ Ἑλληνος ἐπιβούλου, ἀσυνειδήτως ἐκτροχιασθέντος, καὶ ξένων ὑπὲρ ἐαυτῶν τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα κραττόντων.

(1) Σελ. 25 ἐπ.